

Klinična pot:

**VEDENJSKO – KOGNITIVNA SKUPINSKA PSIHOTERAPEVTSKA
OBRAVNAVA ANKSIOZNIH MOTENJ V AMBULANTNIH POGOJIH**

Pripravila: mag. Špela HVALEC, univ. dipl. psih., Rok PODKRAJŠEK, klin. psih. spec.

Namen programa:

vedenjsko – kognitivna skupinska obravnava anksioznih motenj v ambulantnih pogojih

Indikacije za vključitev skupino:

anksiozna simptomatika

(diagnostična opredelitev znotraj sklopa F40.0 – F43.0)

Kontraindikacije:

- nosečnost
- anksioznost kot posledica globoke depresivnosti
- psihotični bolniki, ki aktivno doživljajo blodnje, halucinacije, zmedenost misli, suicidalnost, imajo šibek stik z realnostjo
- uživanje visokih odmerkov sedativov ali zdravil, ki bistveno vplivajo na njihovo motivacijo in zmožnost osredotočanja
- aktualna partnerska problematika ali nerazrešeni aktualni življenjski problemi
- nezadostna intelektualna opremljenost
- komorbidnost (npr. SOA)

Kratka predstavitev programa:

- uvodno individualno srečanje (50 min)
- 10 skupinskih srečanj (110 min + 10 min vmesni odmor)
- delo v koterapevtskem paru
- 8 – 10 vključenih posameznikov

Zahteve za izvedbo programa:

- prostor, primeren za skupinsko psihoterapevtsko srečanje
- zadostno število stolov
- tabla za pisanje (flipchart), ustrezna pisala
- gradivo za delo na skupini
- usposobljena kognitivno – vedenjska terapevta

Program srečanj:

UVODNO SREČANJE

Cilj:

oceniti primernost posameznika za vključitev v skupinsko psihoterapevtsko delo

Materiali:

psihodiagnostična sredstva za ocenitev stopnje anksioznosti

Vsebina:

Pridobitev osnovnih anamnestičnih podatkov:

- a) zdravstvena zgodovina (predhodna obravnava anksioznosti, vzroki morebitne neuspešnosti, aktualno zdravstveno stanje, informacije o jemanju zdravil s sedativnim učinkom in drugih telesnih težavah, kardiovaskularne težave)
 - b) opis problema (podrobni opis težav in situacij, ki vzbujajo anksioznost ter posledična oviranost funkcioniranja, raziskovanje aktualnega življenjskega sloga, medosebnih odnosov, virov stresa,...)
 - c) zgodovina problema (kdaj je prišlo do prve epizode, kaj jo je sprožilo, kateri stresorji so v tistem obdobju vplivali na posameznikovo življenje; morebitna poslabšanja problema, razvoj problema, kaj je na to vplivalo, kako je to vplivalo na posameznikovo življenje, utrjenost odzivanja)
 - d) razvojna anamneza (otročstvo, mladostništvo, sedanjost; vključuje izobraževanje, delovne aktivnosti, prostochasne aktivnosti in posameznikov odnos do navedenih aktivnosti, pozornost je usmerjena na to, kako je oseba povezana z družinskimi člani, sodelavci in prijatelji)
-

SREČANJE ŠT. 1

RAZUMEVANJE ANKSIOZNOSTI

Terapevtski cilji:

1. spoznavanje članov skupine in delo na skupinski povezanosti
2. predstavitev splošnih konceptov, ki so povezani z anksioznostjo
3. predstavitev programa in oblike posameznih srečanj

Material:

tabla, pisala, gradiva

Vsebina:

1. predstavitev terapevtov in programa	10 min
2. predstavitev namena srečanja in spoznavna igra za člane skupine (vaja)	10 min
3. sprejem pravil za učinkovito delovanje skupine (vaja)	10 min
4. kaj je anksioznost (predstavitev gradiva št.1)	15 min
5. kako anksioznost deluje na ljudi (vaja)	15 min
6. vzroki anksioznosti (vaja)	15 min
7. pregled poteka srečanj po tednih; namen, koristnost programa (predstavitev gradiva št.2 in št.3)	15 min
8. progresivno sproščanje (vaja, gradivo št.4)	15 min
9. domača naloga	5 min
-

**SREČANJE ŠT. 2 OBVLADOVANJE TELESNIH KORELATOV
ANKSIOZNOSTI**

Terapevtski cilji:

1. učenje tehnik za obvladovanje telesne napetosti
2. učenje tehnik sproščanja
3. učenje obvladovanja težav z nespečnostjo

Material:

Tabla, pisala, gradiva

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namena srečanja in vadba sprostitvene tehnike (vaja, gradivo št. 1)	15 min
3. izvajanje kratke sprostitvene tehnike (vaja, gradivo št. 1)	10 min
4. izvajanje hitre sprostitvene tehnike (vaja, gradivo št. 1)	5 min
5. sproščanje telesne napetosti preko aktivnosti (diskusija in vaja, gradivo št. 2)	15 min
6. nadzor dihanja (vaja, gradivo št. 3)	15 min
7. nujni ukrepi (vaja, gradivo št. 3)	15 min
8. načini za izboljšanje kakovosti spanja (predstavitev in pogovor, gradivo št. 4)	15 min
9. domača naloga	5 min
-

SREČANJE ŠT. 3 NADZOROVANJE SKRBI

Terapevtski cilji:

1. spoznavanje koncepta negativnih / izkrivljenih misli (mišljenja)
2. učenje tehnik za obvladovanje negativnih / izkrivljenih misli
3. spoznavanje tehnik za obvladovanje psihične napetosti

Material:

tabla, pisala, gradiva

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namena srečanja, razlaga vpliva negativnih / izkrivljenih misli, pogovor o negativnih mislih, ki se pojavljajo pri članih skupine (predstavitev in pogovor, gradivo št. 1)	15 min
3. prepoznavanje negativnih misli, izkrivljenega mišljenja	15 min
4. razlaga principov spreminjanja negativnega mišljenja (predstavitev in pogovor, gradivo št. 3)	15 min
5. izzivanje negativnega mišljenja (vaja)	30 min
6. tehnike za obvladovanje psihične napetosti	15 min
7. vrednotenje pridobitev (vaja in pogovor)	15 min
8. domača naloga	5 min
-

SREČANJE ŠT. 4

SPOPRIJEMANJE S STRAHOVI

Terapevtski cilji:

1. prepoznavanje situacij, ki vzbujajo anksioznost
2. oblikovanje ciljev
3. oblikovanje načrta za spoprijemanje s strahovi

Material:

tabla, pisala, gradiva

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namena srečanja,
vaja za prepoznavanje situacij, ki sprožajo anksioznost
(vaja in pogovor, gradiva št. 1)	15 min
3. oblikovanje ciljev in postopnega načrta za uresničitev
(vaja in pogovor, gradivo št. 2)	15 min
4. načrt za spoprijemanje s strahovi
(vaja in pogovor, gradivo št. 3)	15 min
5. soočanje s strahovi (predstavitev in pogovor, gradivo št. 4)	15 min
6. vzdrževanje napredovanja in preprečevanje ponovitve
(predstavitev in pogovor, gradivo št. 5 in 6)	15 min
7. vrednotenje pridobitev
(vaja in pogovor)	15 min
8. domača naloga	5 min
-

**SREČANJE ŠT. 5
ODLOČANJE**

REŠEVANJE PROBLEMOV IN

Terapevtski cilji:

1. spoznavanje splošnega okvira reševanja problemov
2. pregled korakov pri tehniki reševanja problemov
3. spoznavanje tehnike odločanja

Material:

tabla, pisala, gradiva

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namena srečanja in korakov pri tehniki reševanja problemov
(predstavitev in pogovor, gradivo št. 1 in 2)	20 min
3. podrobnejši opis korakov tehnike reševanja problemov
(pogovor in vaja, gradivo št. 3)	30 min
4. koraki pri odločanju (predstavitev, pogovor in vaja)	15 min
5. odločanje (predstavitev, pogovor in vaja, gradivo št. 4)	20 min
6. diskusija o uporabi vizualizacije, s katero si pomagamo pri izvedbi odločitve / akcijskega načrta	5 min
7. domača naloga	5 min
-

SREČANJE ŠT. 6
ASERTIVNOST

UČINKOVITA KOMUNIKACIJA IN

Terapevtski cilji:

1. raziskovanje učinkovitih spretnosti komunikacije
2. razumevanje asertivnosti in vaja spretnosti asertivnosti

Material:

tabla, pisala, gradiva

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namena srečanja in učinkovite komunikacije
(vaja, predstavitev in pogovor, gradiva št. 1 in 2)	30 min
3. komunikacija – samoocena (vaja, gradivo št. 3)	10 min
4. uvod v asertivnost
(predstavitev, pogovor in vaja, gradivo št. 4 in 5)	25 min
5. postati asertiven (vaja in predstavitev, gradivo št. 6 in 7)	25 min
6. domača naloga	5 min
-

SREČANJE ŠT. 7
ČASOM

DOLOČANJE CILJEV IN UPRAVLJANJE S

Terapevtski cilji:

1. raziskovanje pomena ciljev v življenju (jih imeti in jih znati zastavljati)
2. raziskovanje izrabe časa
3. načrtovanje časa za doseganje osebnih ciljev in za izogibanje anksioznosti

Material:

tabla, pisala, gradiva

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namena srečanja in uvod v postavljanje ciljev
(predstavitev, pogovor in dve vaji, gradivo št. 1)	15 min
3. prepoznavanje življenjskih ciljev (življenjska črta, vrednote,
»kaj hočem« in prepoznavanje življenjskih ciljev)
(vaja, gradiva št. 2, 3, 4,5)	30 min
4. predstavitev upravljanja s časom (vaja)	15 min
5. raziskovanje izrabe časa (vaja, gradivo št. 6)	15 min
6. raziskovanje aktualne izrabe časa (vaja, gradiva št. 7, 8, 9)	15 min
7. domača naloga	5 min
-

SREČANJE ŠT. 8 RAZVOJ PODPORNE MREŽE IN ZDRAVEGA NAČINA ŽIVLJENJA

Terapevtski cilji:

1. raziskati pomen podporne (socialne) mreže
2. načrtovati razvoj osebne podporne mreže
3. raziskati pomen zdravega načina življenja
- 4.

Material:

tabla, pisala, gradiva

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namen srečanja in razvoj podporne (socialne) mreže (vaja – kaj je podporna mreža?)	5 min
3. zakaj naj bi imeli podporno mrežo? (vaja – gradivo št. 1)	10 min
4. preverjanje posameznikove podporne mreže (vaja – gradivo št. 2 in 3)	15 min
5. razvoj in utrjevanje podporne mreže (vaja, gradivo št. 4)	15 min
6. zakaj je pomemben zdrav način življenja? (vaja)	5 min
7. vaje, zdrava prehrana, prosti čas (predstavitev, gradivo št. 5, 6, 7, 9)	25 min
8. uvajanje sprememb v načinu življenja (vaja, gradivo št. 8)	15 min
9. domača naloga	5 min
-

SREČANJE ŠT. 9

OBVLADOVANJE SITUACIJ

Terapevtski cilji:

1. raziskati situacije, ki vzbujajo anksioznost
2. uporaba naučenih tehnik v omenjenih situacijah
3. raziskovanje metod za soočanje s spremembo

Material:

tabla, pisala, gradivo

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namena srečanja in spoprijemanja s socialnimi aktivnostmi (vaja in pogovor, gradivo št. 1)	20 min
3. medosebni odnosi (vaja, pogovor, predstavitev, gradivo št. 3)	20 min
4. anksioznost na delovnem mestu (vaja in pogovor, gradivo št. 3)	20 min
5. spoprijemanje / obvladovanje življenjskih dogodkov in uvajanje sprememb (vaja in pogovor, gradivo št. 4)	30 min
6. domača naloga	5 min
-

Terapevtski cilji:

1. prepoznavati zgodnje znake anksioznosti in stresa ter se naučiti ustreznega odzivanja
2. raziskati vplive pozitivnega in negativnega odnosa; vsak član skupine naj se zaveda dejavnikov, ki mu pripomorejo k vzdrževanju pozitivnega odnosa
3. izpostaviti ključne točke, ugotovitve, principe programa
4. izdelati načrt, kako se bodo člani skupine podpirali med sabo in nadaljevali z napredkom

Material:

tabla, pisala, gradivo

Vsebina:

1. pogovor o individualnem napredku, pregled domače naloge	15 min
2. predstavitev namena srečanja in
(vaja in pogovor, gradivo št. 1 in 2)	20 min
3. vzdrževanja pozitivne naravnosti (vaja, gradivo št. 3)	20 min
4. pogled nazaj (pogovor, gradivo št. 4)	30 min
5. vzdrževanje sprememb, napredka (pogovor, gradivo št. 5 in 6)	15 min
6. zaključek	10 min
-
-

LITERATURA:

Dynes, R. (2002). *Anxiety management. In 10 groupwork sessions.* Oxon: Speechmark Publishing.

Fennell, M in Butler, G. (2006). *Obvladovati tesnobo.* Ljubljana: Društvo za VKT.

Greenberger, D. in Padesky, C. A. (1995). *Mind over mood. Change how you feel by changing the way you think.* New York: Guilford Press.

Leahy, R. L. in Holland, S. (2000). *Treatment plans and interventions for depression and anxiety disorders.* New York: Guilford Press.

Mednarodna klasifikacija bolezni (MKB-10). Inštitut za varovanje zdravja. Ljubljana: 1995.

Shawe Taylor, M. (2007). *Novejši trendi v kognitivno – vedenjski terapiji za zdravljenje depresivne motnje (delovno gradivo).* Ljubljana: Društvo za VKT.

Tomori, M. in Zihlerl, S. (1999). *Psihijatrija.* Ljubljana: Litterapicta, Medicinska fakulteta.

Zuckermann, E. (2000). *The clinical thesaurus (5th edition).* New York: Guilford Press.